

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Vår ref.: 2024/13278-3

Deres ref.: 202210449-7

Dato: 23.02.2024

Høring - Vurdering av konsesjonsplikt ved økt slukeevne i Funnefoss kraftverk - Uttalelse til høring

Vi viser til oversendelse datert 12.01.2024 med høring av konsesjonsplikt ved økt slukeevne i Funnefoss kraftverk.

Bakgrunn

Glomma Kraftproduksjon AS planlegger en nødvendig utskifting av turbiner og generator med tilhørende deler på Funnefoss kraftverk. I forbindelse med dette ses det på muligheter for økt ytelse og produksjon i nye maskiner.

NVE har mottatt melding om vurdering av konsesjonsplikt for økt slukeevne i Funnefoss kraftverk. Meldingen skal behandles etter vannressursloven §18 og vurderes etter vannressursloven §§ 8 og 10.

Vurdering

Tiltaket er vurdert på bakgrunn av fylkeskommunens rolle som regional planmyndighet, forvalter av fylkesvei, fagmyndighet for kulturminnevern, forvalter av miljøvern hensyn og utøvende myndighet etter vannforskriften. Fylkeskommunen har følgende merknader:

Innlandsfisk/vannmiljø

Funnefoss kraftverk ligger i vannområde Øyeren, i overgangen mellom vannforekomsten [002-3653-R Glomma Dyståa Funnefoss](#) og vannforekomsten [002-3654-R Glomma Funnefoss – Rånåsfoss](#). Begge vannforekomster er klassifisert som sterk modifiserte vannforekomster (SMVF) og har dårlig økologisk potensial, ifølge Vann-Nett. Selve dammen står oppført som et vandringshinder for fisk, og for at god økologisk potensial kan nås er det behov for tiltak som utbedrer vandringshindrene. Det finnes per i dag tre fisketrapper for oppvandring som ikke fungerer optimalt. [Regional vannforvaltningsplanen med tilhørende tiltaksprogram for Innlandet og Viken vannregion](#) inneholder derfor tiltak om utbedring av fisketrapper samt driftsinstruks for fisketrapp og lukemanøvrering. Fylkeskommunen mener at dette kan settes som vilkår ved en konsesjon. Vi støtter Statsforvalterens vurdering og anbefaler at det

PKKM plan

Postadresse: Postboks 1200 Sentrum, 0107 OSLO
Besøksadresse: Galleri Oslo Schweigaards gate 4, 0185 OSLO
Telefon: 22 05 50 00

E-post: post@afk.no
Internett: www.afk.no
Org.nr.: 930580783

gjennomføres en konsesjonsbehandling som fastsetter vilkår for å bedre forholdene for fisk som allerede er sterkt påvirket av reguleringseffekten.

Når det gjelder nedvandring, går fisken forbi dammen gjennom luker eller turbin. Rapport «Toveis fiskevandring forbi kraftverkene i Bingsfoss, Rånåsfoss og Funnefoss i Glomma, Viken fylke – status og tiltaksvurderinger» fra Akershus Energi (des. 2023), omhandler bla. a. SINTEFFs pilotprosjekt om fiskeoverlevelse ved bruk av de ulike nedvandringsveiene. Studien er ikke avsluttet, og per i dag finnes det ikke dokumentasjon om i hvor stor grad turbinene påvirker nedvandring av fisk. Det er heller ikke foretatt teoretiske beregninger på dødelighet som følge av treff fra turbinblad. Fylkeskommunen mener at faktagrunnlaget ikke er tilstrekkelig til å kunne vurdere effekten av omsøkte tiltaket. Vi anbefaler derfor å anvende føre-var-prinsippet og utrede nærmere konsekvenser på fisk som følge av økt slukeevne i kraftverket.

Friluftsliv

Nes kommune har kartlagt og verdsatt friluftslivsområdene i kommunen. Ifølge denne kartleggingen er badestranda ved Funnefoss kartlagt som et svært viktig friluftsområde.

Området er beskrevet som en badeplass, sandstrand med mulighet for stuping ved brygge. Området er kartlagt til ha stor bruk både av regionale og nasjonale brukere.

Eiendommen gbnr 138/1 nedstrøms kraftverket er et statlig sikret friluftslivsområde. Dette friluftsområdet er om lag 80 daa. Funnefoss friluftslivsområde gbnr 138/1 ble varig sikret som statlig friluftslivsområde i 1974. Kommunen er grunneier. Det er en tinglyst erklæring på eiendommen som sikrer at området ikke kan benyttes til annet enn friluftslivsformål uten samtykke fra staten ved Miljødirektoratet. Slike områder skal forvaltes i tråd med veileder M-1985 [Forvaltning av statlig sikra friluftslivsområder - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](https://miljodirektoratet.no/forvaltning-av-statlig-sikra-friluftslivsomrader).

Fylkeskommunen kjenner til at området brukes til friluftslivsaktiviteter både sommer og vinter.

På bakgrunn områdets viktige verdier for friluftsliv anbefaler fylkeskommunen at det kartlegges hvordan søknaden om økt slukeevne vil påvirke bruken av friluftslivsområdet.

Det er også viktig å vurdere behov for eventuelle sikringstiltak både under anleggsarbeidet og etter at tiltaket er gjennomført.

Det blir uansett viktig med god informasjon til befolkningen og brukere av området om eventuelle ferdselsrestriksjoner og alternative traseer for ferdsel underveis i anleggsperioden. Anleggsarbeidet bør så langt det lar seg gjøre unngå å legges til perioder med størst bruk og friluftaktivitet i området.

Arkeologiske kulturminner

Fylkeskommunen kjenner ingen arkeologiske kulturminner ved anlegget på Funnefoss. Det omsøkte tiltaket vil i seg selv ikke ha negative konsekvenser for arkeologiske kulturminner.

De store innlandselvene har vært viktige transportårer gjennom hele perioden siden siste istid. Fosser og stryk dannet naturlige hindringer, hvor reisen oppover eller nedover elven må avbrytes. Arkeologiske funn viser at slike stoppunktene fikk funksjon av raste- og overnattingsplasser. Det er også dokumentert flere helleristninger på bergflater ut mot fosser og stryk, eksempelvis ved Bingsfossen i Glomma (ID 70457, 116944 og 289316), Hvittingfossen i Lågen (ID 76831) og Katsundholmen og Katfossen i Drammenselva (ID 29055, 135520, 135522, 215641, 278093, 278094 og 286242).

Bergflatene ved Funnefossen er, etter det Akershus fylkeskommune kjenner til aldri undersøkt med tanke på helleristninger. Dersom arbeid ved kraftanlegget medfører perioder med redusert vannføring og muligheter for trygg ferdsel på Storholmen og langs svabergene nedstrøms av kraftstasjonen, ønsker fylkeskommunen å gjennomføre en befaring i området.

Vi ber tiltakshaver varsle saksbehandler, Bjarne Gaut, direkte på e-post bjarnega@afk.no eller mobil 452 93 404, dersom det oppstår muligheter for feltarbeid i den snø- og isfrie delen av året.

Konklusjon

Fylkeskommunen viser til merknadene over, og anbefaler at det gjøres vurderinger knyttet til overnevnte temaer.

Vennlig hilsen

Hanna Thoresen
Rådgiver plan

Øvrige saksbehandlere:

Vannmiljø: Estrella Fernandez
Friluftsliv: Kristina Sigmundstad Hauge Dignes
Arkeologi: Bjarne Gaut

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN
NES KOMMUNE